

## MAX WEBER (1864–1920)

Prové d'una família burgesa jueva. Era una persona molt interessada per la política i la religió. Weber, exactament igual que alguns sociòlegs alemanys, estava llicenciat en dret i història. La seva personalitat era depressiva, i tenia un gran complex de culpabilitat alimentat en part pel poder de la seva mare (sic), i per el fet de tenir una muller excessivament possessiva. Aquests fets el van dur possiblement a centrar-se en els plantejaments bipolars de l'època, la discussió entre els mètodes històrics i els mètodes de les ciències socials.

El seu litigi amb la religió és constant, considerant-se dividit entre l'acció i la reacció. Aqueta lluita entre ciència i religiositat es reflexa en el seu confrontament entre l'idealisme de Hegel i el materialisme de Marx (també hi podríem afegir la lluita entre les dues metodologies històrico-social i causa-efecte de Comte). Altres autors cercaven en l'estudi de les ciències socials una semblança amb les ciències naturals. L'individu actuava, doncs, de forma oberta, sense mecanicismes, el·ludint qualsevol concepció determinista. Weber, com a dinamitzador de les ciències sociològiques, va ser el fundador de l'Associació Sociològica. Pren part doncs, en els moviments socials i polítics de la seva època, redactant, entre d'altres, el pla de pau del Tractat de Versalles, oposant-se a la política bèlica del seu país.

Fent referència al mètode, veu la diversitat entre el mètode natural i la classificació de les coses de Durkheim, construint, doncs, els ideals tipus, perquè els fenòmens socials puguin ésser explicats. L'home actúa conscientment, i en conseqüència som dirigits per la nostra intencionalitat. Quan intentem estudiar els fenòmens socials per la seva exterioritat, hem de tenir en compte els seus continguts, entenent-los d'una forma intel·lectual per parlar d'una situació. Aquesta contemplació implica pendre el paper de protagonista, de forma que hem d'elaborar la situació d'una forma intel·lectual i no només intuïtiva per tal de superar el subjectivisme. Proposa doncs un estudi a nivell metodològic, unes categoríes intel·lectuals que no es produeixen en la realitat, però que ens ajuden a entendre-la, i que denomina ideals tipus o conceptes purs, dels quals es dota l'investigador per explicar un fenomen concret.

La lluita a nivell metodològic es realitza en dos fronts:

- Una construcció metodològica generalitzadora que reculli l'intencionalitat de l'individu quan actúa, que trobi lleis i principis que expliquin la realitat social.
- Un mètode que provi d'estudiar els fenòmens individuals.

L'eficàcia del mètode, es comprobaria en el cas de que aquest fes avançar o no el saber (enfrent aquesta discussió Weber, al nostre entendre, es surt per la tangent afirmant això). La bona sociologia seria aquella que es capaç de donar resposta als problemes que planteja la seva societat.

### CONCEPTES PURS I TIPUS:

Tal i com hem esmentat abans, Weber parla de dos conceptes, Purs i Tipus:

- **Purs:** quelcom selectiu, una actuació intel·lectual en funció d'aspectes comuns, de la forma de copçar la realitat. Aquesta selecció imposa límits i restriccions a partir de la captació dels criteris comuns, així doncs el procés de selecció és a través dels caràcters comuns citats.
- **Tipus:** extreu els aspectes significatius de les coses, persones, grups i no pas els generals. L'observador destaca els aspectes peculiars i accentúa el seu valor. Weber explicita que els ideals tipus són imatges mentals obtingudes mitjançant racionalitzacions utòpiques. Aquestes imatges mentals són poc definides, però en alguns moments de la vida ens trobem amb elles. Les relacions socials, els grups, les formes de poder, **les religions**, són exemples d'objectes obtinguts a través de la depuració del concepte pur per arribar al tipus. Aquestes imatges mentals no poden ésser assimilades com a simples hipòtesis, ja que a través

d'elles fem proposicions que són extretes de la realitat concreta. Són representacions mentals empíriques per a la persona. És un fenomen que fuig de la quantització, ésent, en essència, qualitatiu. I són utòpiques per que no es realitzen, però no obstant surgeixen del món empíric com a tipologies, per a realitzar una sociologia que intenti construir i comprendre la realitat, coneixent la totalitat d'un fenomen i coneixent qui el construeix.

Per a Salvador Giner, les característiques d'aquest mètode proposat per Weber són:

- Categories subjectives, formulades per a comprendre els comportaments socials.
- El mètode fa referència a casos extrems.
- Els instruments han d'ésser purs, ja que eviten l'ambigüetat. Són instruments metodològics sense un fi en si mateixos, són, en definitiva, un model explicatiu de la realitat social.

## **L'ACCIÓ SOCIAL:**

Weber qüestiona la idea de la ciència unitària dels segles XVIII i XIX, ja que per a ell hi ha una proliferació de ciències amb vessants molt diverses. A través dels ideals tipus pretén descobrir institucions i arribar a l'individu com a tal, captant els sentiments, la realitat, sense excloure les transformacions socials. Vol captar la significació, la causa de l'objecte. Creu que la societat té la finalitat d'entendre com interpretació l'activitat social, explicant causalment el desenvolupament i els efectes que produeix. (en cap cas s'ha d'establir una relació causa-efecte, sinó que s'ha d'establir el sentit d'una actuació individual).

La nostra conducta individual és significativa tot i que es produeixi a l'interior del grup, ja que nosaltres mateixos donem una determinada voluntat a les actuacions que realitzem, emergent aquesta voluntat de la nostra consciència individual, captada en el sí del grup. Weber distingeix entre:

- Comportament individual.
- Comportament individual en el sí del grup.

En funció de la resposta a la nostra actuació enfront el grup, cadascú de nosaltres condiciona els seus actes, i si en la nostra actuació no trobem resposta per part de la resta de la societat (com per exemple parlar català a un grup de xinesos), podríem dir que actuem individualment encara que tinguem algú davant, perquè el nostre missatge, la nostra comunicació, no rep ni genera cap resposta per part de la societat que ens envolta. S'ha de produir doncs, l'efecte de que l'altre societat tingui present el comportament, l'existència i la presència dels demés. Aquesta presència s'ha de produir en l'acte, sinó, no hi ha **acció social** (no és suficient amb la presència física, ni en disponibilitat per a comunicar-se). Cal que la nostra acció social sigui entesa pels demés, establint un sistema de comunicació (signes i símbols) per tal d'entendre les expectatives de l'altre. Si no es donen aquestes condicions, es produirà un curtcircuit.

La nostra acció social ens condueix doncs a emetre i interpretar missatges, intentant comprendre'ls a l'interior del sistema de comunicació global del grup, per tal de que produeixi una relació social oberta. La comprensió té un caràcter extern (exterioritat), ja que permet captar i dossificar les relacions humanes. Weber, però, es preocupa més del perquè del fet social, que de la relació causa-efecte del mateix fet. A més a més de captar el que succeeix, intentem captar allò que no volem que passi. (és una forma més completa d'observar la realitat). Weber descriu els judicis de valor com allò que ens acompanya des del moment en què ens decidim per quelcom. No hem de tenir por d'aquests judicis, ja que actuem de forma intencionada i la conducta dels demés és la exteriorització de la pròpia forma de ser i comportar-se. Som capaços, doncs, de comprendre i explicar tots els fenòmens socials, per similitud amb els altres individus que conformen també la societat.

## **EL FENÓMEN DE LA BUROCRÀCIA:**

Weber estudia la burocràcia real i elabora un model basat en la racionalització de les relacions de treball social. Les característiques de la burocràcia en estat pur, serien:

- Forma d'organització social i racional del treball, de gent que elabora un mateix producte o un de semblant.
- Aquesta organització de treball bàsica, es manté gràcies a una jerarquització respecte a les atribucions de responsabilitats, en que cadascú ha de donar explicacions al seu superior jeràrquic d'allò que és responsabilitat o competència seva.
- Les tasques de cadascú estan ben definides i es pot observar fàcilment qui controla l'execució i els límits. Aquests tipus de tasques estan sotmeses al control de l'execució, i es realitzen en funció de l'antigüetat, experiència, formació,...
- És remunerada amb un lloc més o menys fixe.
- S'ingresa per la proporció de l'escalafó o per altres criteris que el propi sistema burocràtic imposa, dirigits a valorar la maduresa dels candidats.
- El buròcrata no és l'amo del seu lloc de treball. Tampoc ho és dels mitjans de producció i, per tant, no pot vendre ni els seus utensilis ni el seu lloc de treball.
- Finalment, el que caracteritza aquesta organització, és el fet de que **tota infracció ve reflexada en el paper, totes les ordres venen per escrit.**

Aquest sistema que es donava en plena societat industrial, s'ha multiplicat avui en dia, éssent doncs, un fenomen peculiar de societats més madures.

### CONCEPCIÓ MARXISTA DEL MÓN:

La forma de veure el món de Weber no es producte de l'observació, sinó d'un determinat coneixement, on el món no és tant qüestió de ciència, sinó que es un conjunt de conductes d'uns respecte d'altres, tot i que no s'ens preguntí gaire sovint sobre aquestes manifestacions de la conducta (aquests principis no parteixen del saber). Es molt freqüent que la gent manifesti simpatia o antipatia per determinades idees, sense que uns i altres valorin els fets de diverses formes. També és freqüent que es produeixin reaccions espontànies (acrítiques) enfront determinats fets, ja que aquestes reaccions espontànies són producte dels fets i a la vegada aquests fets poden donar-nos explicacions naturals. Interpretem la totalitat de la nostra vida diària de forma incoherent, perquè obeïm a aquests principis que impedeixen assolir actuacions racionals.

És evident que aquests principis i **creences** ens duen a actuar i a formar part de la cultura en la que estem inmersos. Formen part activa del procés de socialització. A través de la culturització (assumir principis respecte el món), Weber ens condueix a explicar la nostra actuació en funció del nostre transfons cultural (en el nostre entorn s'ens exigeix actuar d'una determinada forma). I aquest transfons inclou un quadre de valors (mitjà de pertinença a la societat) que influeix totalment en la nostra vida pràctica, ja que la vida, la mort i l'existència d'un ésser superior estan integrades dins d'aquest procés amb les següents conseqüències:

- Actuem regits per una concepció implícita en les coses, i no obstant expliquem aquesta actuació mitjançant la cultura de la classe social (ètnia, tribu,)
- A l'interior d'una cultura actuem basats en una causa (no necessàriament causa-efecte) i no resulta fàcil determinar els arguments de la nostra actuació.

La filosofia com a sistema entra en pugna amb les diverses ciències positives (segles XVIII i XIX) i concretament amb la francesa, amb Hegel (mitjançant el continuisme fins la idea com a terme absolut). Després d'aquesta concepció del món marcada pels **credos**, s'arriba al desmarcament dels sistemes filosòfics per donar lloc als nous plantejaments que es produiràn des de les ciències positives. S'arribarà a plantejar el materialisme com a conseqüència d'una mentalitat científica diferent.

Ens trobem amb una dualitat social (concepció/investigació del món) que es resol amb una dialèctica pràctica, semblant a la dualitat ànima-cos. D'aquí deduem que la vida pràctica a través del mètode pràctic ens permet

resoldre aquest tipus de contradiccions.

La sociologia de Weber ens ofereix una antítesis de totes aquelles concepcions que volen que la història sigui la realització de les idees, o el fruit dels esforços deliberats d'uns individus o unes col·lectivitats. És deliciosament desenmascarador.

## **INDEX**

- **MAX WEBER (1864–1920)**
- **CONCEPTES PURS I TIPUS**
- **L'ACCIÓ SOCIAL**
- **EL FENÓMEN DE LA BUROCRÀCIA**
- **CONCEPCIÓ MARXISTA DEL MÓN**

## **BIBLIOGRAFÍA CONSULTADA**

BERGER, P.L. (1995) *Invitació a la sociologia*. Barcelona. Herder

GINER, S. (1995) *Sociologia*. Barcelona. Editorial Península.

WEBER, M. (1992) *El problema de la irracionalidad en las ciencias sociales*. Madrid. Tecnos.

WEBER, M. (1984) *L'ètica protestant i l'esperit del capitalisme*. Barcelona. Ed.62.